

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 6Co/142/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5313209348
Dátum vydania rozhodnutia: 12. 03. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Yvetta Dzugasová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2014:5313209348.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v právnej veci navrhovateľa: R. R., nar. XX.X.XXXX, bytom H. B., F. č. XXX/X, proti odporkyni: R. R., nar. XX.X.XXXX, bytom S. č. XXXX, o zrušenie výživného na plnoleté dieťa, v konaní o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Čadca č. k. 4C/255/2013-12 zo dňa 24. októbra 2013, takto

rozhodol:

Krajský súd rozsudok okresného súdu zrušuje a vec vracia súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Okresný súd napadnutým rozsudkom zamietol návrh navrhovateľa na zrušenie výživného voči odporkyni podľa § 78 ods. 1 Zákona o rodine. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

V dôvodoch svojho rozhodnutia poukázal na skutočnosť, že dôvodom zrušenia vyživovacej povinnosti mali byť tie isté okolnosti, ktoré už boli dôvodom pre zníženie výživného v skoršom konaní. Ak navrhovateľ už druhý rok nemá peniaze, nakoľko je od 7.11.2011 práceneschopný a bez príjmu, súd nemohol uvedené druhýkrát vyhodnotiť ako zmenu pomerov, keď táto zmena bola základnom rozsudku okresného súdu č. k. 5P/81/2012-15 zo dňa 18.10.2012. Okresný súd mal za to, že od 4.11.2012 mal navrhovateľ dostatočný časový priestor na to, aby si vybavil dôchodok a príjem tak, ako mu to bolo doporučené v konaní 5P/81/2012. Jeho nečinnosť nemôže ísť na ťarchu dcéry, aj keď dospelej. Pokiaľ ide o tvrdenú zmenu pomerov na strane dcéry, že je schopná sama sa živiť, pretože pracuje, takéto tvrdenie otec v konaní nepreukázal. Dcéra uviedla, že je evidovaná na úrade práce od 1.9.2013, brigádovala len jeden týždeň v auguste 2013, inak je bez príjmu. Okresný súd mal za to, že samotná evidencia na úrade práce neznamená, že dcéra je schopná sama sa živiť. Bola zaevidovaná bezprostredne po ukončení štúdia, kedy nemala žiaden príjem, taktiež jej nie je poskytovaná podpora v nezamestnanosti. Je teda objektívne odkázaná na vyživovanie zo strany dospelých. Na úhrade nákladov odporkyne sa nemôže podieľať len jej matka. Je povinnosťou otca podieľať sa na výžive dieťaťa, prípadne ako rodič aj aktívne pomôcť dcére nájsť zamestnanie tak, ako to robia iní rodičia. Zvlášť, keď dcéra mu na pojednávaní vytkla, že 18 rokov sa o ňu vôbec nezaujímal, nevedela, že má otca, čo jej bolo veľmi ľúto. Okresný súd mal za to, že otec neunesol dôkazné bremeno na preukázanie svojich tvrdení, že na jeho strane došlo k zmene pomerov a že došlo k zmene pomerov na strane jeho dcéry, ako tvrdil, že je schopná sama sa živiť.

Proti rozsudku okresného súdu podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ, ktorý navrhol napadnuté rozhodnutie zmeniť tak, že sa jeho návrhu vyhovie. Uviedol, že jeho príjem nikdy nedosahoval sumu 700 - 800 Eur mesačne, zarábala približne 270,- Eur mesačne. Od 19.11.2013 je evidovaný na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny. Jeho príjem mu stačí akurát na vyživovacie povinnosť voči dcére, náklady na stravu, ošatenie a lieky. Na strane odporkyne došlo k zmene pomerov, je schopná sa živiť, využíva formu zamestnaní na dohodu, niekedy aj na „čierno“. Ak by nemala iné príjmy, žiadala by o poskytnutie dávky v hmotnej núdzi, čo nepreukázala. Závery súdnej praxe spájajú vznik schopnosti samostatne sa živiť aj

so vznikom nároku na príslušné dávky systému sociálneho poistenia v prípade ukončenia prípravy na povolanie a neuplatnenia sa na trhu práce. Ak odporkyňa v konaní navrhovateľovi vytkla, že sa o ňu nezaujímal, konal tak na žiadosť jej matky. Sama dcéra ho mohla vyhľadať a pokúsiť sa s ním nadviazať kontakt. Vždy riadne platil výživné, hoci ho matka odporkyne krivo obviňovala z jeho neplatenia.

Krajský súd, ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.), preskúmal rozsudok okresného súdu v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 212 ods. 1 O.s.p. a bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. toto rozhodnutie v zmysle ustanovenia § 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p. zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Podľa § 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p. súd rozhodnutie zruší, ak súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak sice aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Ak súd prvého stupňa v konaní postupoval v rozpore s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku tým, že vec nesprávne právne posúdil, odvolací súd musí v každom prípade jeho rozhodnutie zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Navrhovanie dôkazov má priamu spojitosť s povinnosťou tvrdenia (§ 79 ods. 1 a § 101 ods. 1 O.s.p.). Dôkaznú povinnosť môže účastník plniť od začiatku konania, v žalobe, vo vyjadrení k nej, mimo týchto procesných úkonov, v rámci prípravy pojednávania, pri odročovaní pojednávania. Povinnosť označiť dôkazy sa vzťahuje na všetky tvrdenia, ktoré sa uviedli v žalobe a vo vyjadrení odporcu. Poslednou procesnou možnosťou splnenia dôkaznej povinnosti je okamih vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej. Cieľom dôkaznej povinnosti je unesenie dôkazného bremena v rozsahu, v ktorom dôkazné bremeno spočíva na účastníkovi konania, bez ohľadu na jeho procesné postavenie. Zmysel uplatňovania dôkazného bremena spočíva v zabezpečení reálneho uplatnenia základného práva na súdnu ochranu aj v prípadoch, v ktorých sa vykonajú všetky navrhnuté dôkazy, prípadne výnimočne aj iné než navrhnuté dôkazy, a súd napriek tomu nemá jednoznačný skutkový základ pre svoje rozhodnutie. Nesplnenie dôkaznej povinnosti prináša so sebou také rozhodnutie súdu, ktoré vychádza zo skutkového základu zisteného z dôkazov navrhnutých účastníkom v opačnom procesnom postavení než je účastník, ktorý nespĺnil alebo nedostatočne splnil svoju dôkaznú povinnosť.

Treba zdôrazniť, že Zákon o rodine (§ 62 a nasl.) upravuje základné pravidlá pre určenie výšky výživného rodičov k deťom. Konkrétna výška výživného je ovplyvňovaná faktormi jednak na strane dieťaťa, jednak na strane povinného rodiča. Podľa súdnej praxe pre určenie výšky výživného k dieťaťu sú rozhodujúce reálne zárobkové schopnosti a možnosti povinného rodiča, ktoré sú dané jeho subjektívnymi vlastnosťami (fyzickou zdatnosťou, zdravotným stavom, vzdelaním, pracovnými skúsenosťami), ale aj okolnosťami objektívneho charakteru, najmä existenciou pracovných príležitostí primeraných vlastnostiam povinného rodiča. Na stanovenie výšky výživného je potrebné skúmať majetkové pomery, životnú úroveň, počet iných vyživovacích povinností povinného rodiča. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

Pri posudzovaní výšky výživného na dieťa vychádza súd z príjmov a výdavkov povinného rodiča, ako aj nákladov na výživu tohto dieťaťa. Výdavky na výživné majú vždy prednosť pred ostatnými výdavkami. V zásade platí, že dieťa sa má podieľať na životnej úrovni svojich rodičov (§ 62 ods. 2 Zákona o rodine). Príjmy a výdavky povinných osôb, ako aj náklady na výživu dieťaťa musia byť v konaní spoľahlivo preukázané, pričom súd pri posudzovaní jednotlivých tvrdení účastníkov konania, a

tomu zodpovedajúcich dôkazov postupuje podľa svojej úvahy a každý dôkaz hodnotí jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci (§ 132 O.s.p.).

Výživné stanovuje súd podľa stavu, ktorý tu bol v čase rozhodovania. Po rozhodnutí môže dôjsť k zmene odôvodnených potrieb oprávneného (napríklad v súvislosti s pribúdajúcim vekom, začínajúcou školskou dochádzkou, prípravou na budúce povolanie atď.), môže nastať i zmena v možnostiach a schopnostiach povinného (napríklad v dôsledku zmeny zárobku, pribudnutia vyživovacej povinnosti atď.). Ak sa tak stane, je možné previesť novú úpravu výšky výživného, a to buď jeho zvýšením alebo znížením, alebo dokonca zrušením vyživovacej povinnosti. Zmena rozsudku v zmysle § 78 ods. 1 Zákona o rodine je prípustná od doby, kedy došlo k zmene pomerov. Zmena pomerov sa musí týkať skutočností, na ktorých bolo založené predchádzajúce rozhodnutie o rozsahu vyživovacej povinnosti rodičov k dieťaťu.

Teleológia § 62 ods. 1 Zákona o rodine je zásadne postavená na myšlienke človeka plne zodpovedného za svoj osud. Od okamihu nadobudnutia schopnosti samé sa živiť má dieťa svoje príjmové pomery objektívne vo svojich rukách, je „strojom svojho šťastia“. Záleží spravidla len na ňom (na jeho usilovnosti a pod.), v akých majetkových pomeroch bude žiť, pokiaľ v tomto ohľade nebude aktívne, negatívne dôsledky si ponese samé. Zmyslom a účelom teda je, že pokiaľ je dieťa už objektívne schopné si samé svoje potreby uspokojovať, bolo by nespravodlivé pričítať jeho eventuálnu pasivitu v tejto sfére na ťarchu jeho rodičov v tom zmysle, že by rodičia boli povinní naďalej svoje dieťa živiť. Súd skúma, či je oprávnená požiadavka na zrušenie vyživovacej povinnosti, prípadne či nedochádza k zneužívaniu rodičovskej vyživovacej povinnosti len z dôvodu negatívneho postoja k práci (nezáujem sa zamestnať hoci aj na čiastočný úväzok alebo prijať brigádnickú prácu). Pri rozhodovaní o zrušení výživného (vyživovacej povinnosti) súd berie do úvahy aj kritérium dobrých mravov, avšak iba v prípade plnoletých detí.

Prax súdov v súvislosti so zánikom (zrušením) výživného vyvodila záver, že pre nadobudnutie schopnosti dieťaťa samostatne sa živiť sú dané podmienky ukončením jedného štúdia toho istého stupňa a z tohto hľadiska nepovažovala za relevantné napríklad ďalšie štúdium na vysokej škole, ktoré nie je riadnym pokračovaním v štúdiu. Dieťa totiž môže získať ukončením jedného štúdia predpoklady na výkon povolania. Je však nepochybné, že je potrebné vychádzať z konkrétnych okolností prípadu. Treba brať do úvahy situáciu na trhu práce, existenciu širšieho okruhu foriem štúdia, vzdelávacích inštitútov, dopĺňania jazykových znalostí potrebných pre možnosť realizácie získaného vzdelania, diaľkové štúdium, rekvalifikáciu, nadstavbu, zahraničné stáže, potrebu zvyšovania kvalifikácie.

V posudzovanej veci sa navrhovateľ domáhal zrušenia vyživovacej povinnosti voči jeho dcére - odporkyni. Poukázal na to, že odporkyňa ukončila nadstavbové štúdium, v ďalšom štúdiu nepokračuje a je schopná sama sa živiť. Aktuálne platí navrhovateľ odporkyni 50,- Eur mesačne. Odporkyňa na návrh reagovala vyjadrením, že nepracuje a je prihlásená na úrade práce, ktorý jej žiadne zamestnanie neponúkol. Pracovala len jeden týždeň v auguste, a to brigádnicky.

Záver okresného súdu vyjadrené v odôvodnení napadnutého rozsudku považoval odvolací súd za predčasné. Súd prvého stupňa vykonal dokazovanie výsluchmi účastníkov konania, avšak vôbec sa nezameral na riadne posúdenie, či je odporkyňa objektívne schopná sa sama živiť. Z obsahu návrhu je zrejmé, že táto ukončila štúdium, pričom dôvody jej nezamestnanosti neboli krajskému súdu zrejmé. Treba prisvedčiť argumentom navrhovateľa, ktorý poukázal na to, že práve skončenie sústavného vzdelávania je okolnosťou, ktorá má viesť k zrušeniu vyživovacej povinnosti; k tomu treba dodať, že uvedené platí s podmienkou, že u dieťaťa - odporkyne neexistujú osobitné okolnosti, ktoré by musela preukázať ona.

Odvolací súd zároveň akcentuje skutočnosť, že dokazovanie v sporovom konaní je prísne regulované princípom, že každé tvrdenie účastníka musí byť dokazované priamo ním, pričom súd je oprávnený pri vykonávaní dôkazov pôsobiť len ako usmerňujúci faktor tak, aby priebeh konania kopíroval predmet žaloby. Ak teda navrhovateľ poukázal na skutočnosť, že jeho dcéra už má objektívnu možnosť živiť sa, potom bolo úlohou súdu pri výsluchu odporkyne klásť otázky smerujúce k objasneniu práve tejto skutočnosti.

Pokiaľ prvostupňový súd založil svoje rozhodnutie na tom, že odporkyňa jednoducho nepracuje bez skúmania dôvodu tohto stavu, potom nedostatočne zistil skutkový stav a vec nesprávne právne posúdil, ktorá skutočnosť musela viesť k zrušeniu napadnutého rozhodnutia. Za nenáležité považoval odvolací súd tiež argumenty súdu prvého stupňa, že je povinnosťou otca podieľať sa „aktívne aj na tom, aby pomohol dcére nájsť zamestnanie tak, ako to robia aj iní rodičia“. Uvedené závery nemajú oporu v právnej úprave ani v základných princípoch, na ktorých je formulovaná rodinno-právna legislatíva.

V ďalšom konaní okresný súd vec znovu prejedná a otázku zániku vyživovacej povinnosti rodiča k dieťaťu opätovne posúdi v súlade s vyššie formulovaným výkladom príslušných ustanovení Zákona o rodine.

Rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 za, 0 proti.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.